

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ИЛИМ, ЖОГОРКУ БИЛИМ БЕРҮҮ
ЖАНА ИННОВАЦИЯ МИНИСТРЛИГИ
“Б. ОСМОНОВ АТЫНДАГЫ ЖАЛАЛ-АБАД МАМЛЕКЕТТИК
УНИВЕРСИТЕТИ”
ИЛИМИЙ-БИЛИМ БЕРҮҮ ӨНДҮРҮШТҮК КОМПЛЕКСИ
ЭКОНОМИКА-ЮРИДИКАЛЫК КОЛЛЕДЖИ**

**ЭЛЕКТИВДИК
ДИСЦИПЛИНАЛАРДЫН
КАТАЛОГУ**

040101 Социалдык иш АДИСТИГИ БОЮНЧА

2025-2026-окуу жылы үчүн

Окуу мөөнөтү: 9 база – 2 жыл 10 ай
11 база – 1 жыл 10 ай

БЕКТЕМ
ЖАМУ ОИ боюнча проректору
А.Алибаев
05.06.2025-ж.

ЭЛЕКТИВДИК ДИСЦИПЛИНАЛАРДЫН ТИЗМЕГИ

Багыты: 040101 Социалдык иш

Окуу мөөнөтү: 9 база – 2 жыл 10 ай
11 база – 1 жыл 10 ай

Код №	Дисциплина	Элективдик дисциплиналар	Кредиттер	Семестр
I. Жалпы гуманитардык цикл Ар бир студент цикл алкагында 3 кредит топтоого милдеттүү (ECTS)				
Б.1. Б.1.Э.1.	1.	Жумшак көндүмдөрдү өнүктүрүү (soft skills)	3	3
	2.	Политология*	3	3
II. Математикалык жана табигый-илимий цикл Ар бир студент цикл алкагында 2 кредит топтоого милдеттүү (ECTS)				
Б.1.Б.2.Э.1.	1.	Жашыл көндүмдөрдү өнүктүрүү	2	3
	2.	Кесиптик ишмердүүлүктөгү МКТ*	2	3
III. Кесиптик цикл Ар бир студент цикл алкагында 4 кредит топтоого милдеттүү (ECTS)				
Б.1.КПВ.3.1.	1.	Социалдык геронтология	2	5
	2.	Адамдын экологиясы жана гигиенасы*	2	5
Б.1.КПВ.3.2.	3.	Жаштар менен социалдык иш	2	6
	4.	Ишкердиктин негиздери*	2	6

Эскертүү: Альтернативдик дисциплиналар (*) белгиси менен белгиленген.

Социалдык иш ПЦКсынын төрагасы

Сатымкулова Н.Н

ЭЮКтун КООЖ ЭЛЕКТИВДИК КУРСТАРДЫН КАТАЛОГУ

Код №	МС боюнча дисциплина лардын аталышы	Кредиттер	Дисциплиналардын кыскача мазмуну	Эмгек сыйымдуулугу	МТБ жана лабораториялардын жеткиликтүүлүгү
			040101 Социалдык иш		
Б.1. Б.1.Э.1.	Жумшак көндүмдөрдү өнүктүрүү (soft skills)	3	Дисциплинанын мазмуну: Бул дисциплина студенттердин жумшак көндүмдөрүн – баарлашуу, командада иштөө, убакытты башкаруу, эмоционалдык интеллект, лидерлик, ийкемдүүлүк жана сынчыл ой жүгүртүү көндүмдөрүн өнүктүрүүгө багытталган. Курста интерактивдүү окутуу ыкмалары, практикалык көнүгүүлөр, топтук тапшырмалар жана чыныгы турмуштук кейстер колдонулат. Дисциплинанын милдеттери: • Студенттерге жумшак көндүмдөрдүн маанисин түшүндүрүү. • Иш процесстеринде натыйжалуу баарлашуу жана кызматташуу көндүмдөрүн калыптандыруу. • Өзүн-өзү башкаруу, стресс менен күрөшүү, убакытты туура пландаштыруу жөндөмдөрүн өнүктүрүү. • Командада иштөө жана лидерлик сапаттарын өнүктүрүү. • Ийкемдүүлүк жана өзгөрүүлөргө ыңгайлашуу жөндөмүн калыптандыруу. Пререквизиттер: «Жумшак көндүмдөрдү өнүктүрүү (soft skills)» дисциплинасын өздөштүрүү үчүн окуп жаткандар «Кыргызстан тарыхы», «Коом таануу», «Орус адабияты», «Физика», «Биология» жана башка жалпы билим берүү программасынын дисциплиналарын окуп үйрөнүүнүн жүрүшүндө калыптанган билимдерин, билгичтиктерин, көндүмдөрүн, иштөө ыкмаларын жана көрсөтмөлөрүн колдонушат. Курстун кыскача мазмуну: Жумшак көндүмдөрдүн түшүнүгү жана алардын ролу. Баарлашуу көндүмдөрү жана жигердүү угуу. Командада иштөө жана кызматташтык. Лидерлик жана	Жалпы эмгек сыйымдуулугу 3 кредит, анын ичинде 42 практикалык саат, 48 саат ӨАИ	Долбоорлор боюнча усулдук материалдар. Бул дисциплина боюнча материалдарды камтыган электрондук Окуу китептери жана журналдар жеткиликтүү.

		жоопкерчилик. Убакытты башкаруу жана пландаштыруу. Эмоционалдык интеллект жана стресске туруштук берүү. Маселе чечүү жана сынчыл ойлом. Ийкемдүүлүк жана өзгөрүүлөргө адаптация Постреквизиттер: Студенттердин «Жумшак көндүмдөрдү өнүктүрүү (soft skills)» дисциплинасын ийгиликтүү өздөштүрүүсүнүн шарты болуп орто (толук) жалпы билим берүүнүн негизги билим берүү программасын өздөштүрүүнүн төмөнкү предметтик натыйжалары саналат: - Окуп жаткандардын дүйнө таанымдык, баалуулук-маанилик чөйрөсүнүн, жарандык иденттүүлүгүнүн, көп маданияттуулугунун, толеанттуулунун калыптанып бүтүшү; - Кыргызстандын өнүгүүсүндөгү өз ролун түшүнүү; - көп түрдүү, тез өзгөрүп жаткан глобалдуу дүйнөдө Кыргызстандын ролун түшүнүү; - маалыматты жалпылоо, талдоо жана баалоо жөндөмдөрүнүн калыптанып бүтүшү; - коомдук өнүгүүгө жана андагы инсандын ролуна тиешелүү теориялар, түшүнүктөр, фактылар, гипотезаларды текшерүү, маалыматтарды жана ар кандай булактарды чечмелөө; - коомдук илимдер тематикасы боюнча көз-караштардын жана ториялардын көп түрдүүлүгү жөнүндө билимге ээ болуу. Калыптануучу компетенциялар: ЖК3. Кесиптик милдеттерди натыйжалуу аткаруу, кесиптик жана жеке өсүп-өнүгүү үчүн керек болгон маалыматты издөө, чечмелөө жана колдонуу. ЖК7. Өзүнүн жеке жана кесиптик өсүп-өнүгүүсүн башкаруу, кесиптик ишмердүүлүктөгү эмгек шарттарынын жана технологиянын өзгөрүшүнө ылайыкташуу. Билүү (Теориялык билим): • Жумшак көндүмдөрдүн түрлөрү жана мааниси • Эффективдүү коммуникациянын негиздери • Командалык иштин негизги принциптери • Лидерлик стилдери жана өзгөчөлүктөрү • Убакытты башкаруу теориялары • Эмоционалдык интеллекттин компоненттери	
--	--	--	--

			Аткара билүү (Практикалык көндүмдөр): • Коммуникациянын ар кандай түрлөрүн колдонуу (вербалдык жана вербалдык эмес) • Командада иштөө жана пикир келишпестикти жөнгө салуу • Өзүнүн убактысын жана тапшырмаларын натыйжалуу пландаштыруу • Стресске туруктуулукту көрсөтүү жана конфликттерди башкаруу • Кыйын кырдаалдарда конструктивдүү чечимдерди кабыл алуу Ээ болуу (Мүнөздөмөлөр жана баалуулуктар): • Өзүнө жана башкаларга карата жоопкерчиликтүүлүк • Инициативдүүлүк жана мотивация • Өзүн-өзү өнүктүрүүгө багытталуу • Сынчыл жана чыгармачыл ой жүгүртүү • Адептүүлүк, сабырдуулук жана урмат-сый		
	Политология	3	Дисциплинанын максаты: - студенттерде коомдун саясий чөйрөсү, коомдун саясий уюштуруусундагы инсандын ролу, мамлекеттик бийликтин түзүмү жөнүндө комплекстүү көз карашты калыптандыруу; - коомдогу, саясий партиялардагы жана коомдук уюмдардагы саясий процесстер жөнүндө; - келечектеги кесиптик ишмердүүлүк жааты менен байланышкан саясий проблемалардын чөйрөсүнө киришүү, саясий маалыматты алуу, талдоо жана жалпылоо көндүмдөрүн иштеп чыгуу. Дисциплинанын милдеттери: - саясат, саясий ишмердүүлүк жөнүндө билимдерди калыптандыруу; - саясий процесстерди жана кубулуштарды, саясий өнүгүүнү түшүндүрүү жана болжолдоо; - разработка концептуального аппарата политологии, методологии и методов политического исследования. С этими задачами органически связаны функции политологии. - политологиянын концептуалдык аппаратын, саясий изилдөөнүн методологиясын жана методдорун иштеп чыгуу. Пререквизиттери: «Политология» дисциплинасын өздөштүрүү үчүн окуп жаткандар жалпы билим берүү программасынын «Кыргызстан тарыхы», «Экономика», «Орус тили», «Дүйнө	Жалпы эмгек сыйымдуулугу 3 кредит, анын ичинде 42 практикалык саат, 48 саат ӨАИ	Долбоорлор боюнча усулдук материалдар. Бул дисциплина боюнча материалдарды камтыган электрондук окуу китептери жана журналдар жеткиликтүү.

		адабияты», «Кыргыз тили жана адабияты», «Философия» дисциплиналарын окутуунун жүрүшүндө калыптанган билимдерин, билгичтиктерин, көндүмдөрүн, ишмердүүлүк ыкмаларын жана көрсөтмөлөрүн колдонушат. Окутуу үчүн негизги база болуп орто кесиптик билим берүү программасынын дисциплиналарын изилдөөнүн жүрүшүндө калыптанган билимдер, жөндөмдөр, көндүмдөр, иштин ыкмалары жана көрсөтмөлөрүү, биринчи кезекте - «Социалдык иш кесибине киришүү», «Социалдык коргоо жана социалдык камсыздоо органдардын тутуму», «Социология» курсу. Мындан тышкары, социалдык антропология менен бирге окутулган «Социология», «Социалдык иш кесибине киришүү» дисциплиналары боюнча базалык билимдер колдонулат. Курстун кыскача мазмуну: «Политология» коомдун турмушундагы саясий чөйрөдөгү актуалдуу маселелерге арналат. Өзгөчө, курстун төмөнкү бөлүмдөрүнө көңүл бурулат: саясат таануу илиминин предмети жана методологиясы, анын категориялары жана мыйзам ченемдүүлүгү, Батышта, Орусияда жана Чыгышта негизги саясий идеялардын өнүгүү этаптары, коомдун саясий тутуму жана башкаруу, саясий мамилелер, жараяндар саясатка катышуу, саясий аң-сезим, маданият жана коммуникация, чыр-чатактарды чечүү, прикладдык саясий изилдөөлөрдүн усулдары жана болжолдоо, глобалдашуу шарттарындагы дүйнөлүк саясат. Постреквизиттери: Студенттердин саясат таануу дисциплинасын ийгиликтүү өздөштүрүүсүнүн шарты болуп орто (толук) жалпы билим берүүнүн негизги билим берүү программасын өздөштүрүүнүн төмөнкү предметтик натыйжалары саналат: - толук калыптануу; - Кыргызстандын өнүгүүсүндөгү өз ролун түшүнүү; көп түрдүү, тез өзгөрүп жаткан глобалдуу дүйнөдө Кыргызстандын ролун түшүнүү; - маалыматты жалпылоо, талдоо жана баалоо жөндөмдөрүнүн калыптанып бүтүшү; коомдук өнүгүүгө жана андагы инсандын ролуна тиешелүү теориялар, түшүнүктөр, фактылар, гипотезаларды текшерүү, маалыматтарды жана ар кандай булактарды чечмелөө; коомдук илимдер тематикасы боюнча көз-караштардын жана ториялардын көп түрдүүлүгү жөнүндө билимге ээ болуу. Окутуунун натыйжасы(компетенттүүлүк, билим, жөндөм, көндүмдөр): Командада иштей билүү, кесиптештер, жетекчилик,		
--	--	---	--	--

			кардарлар менен натыйжалуу баарлаша билүү. Кесиптик жана жеке өнүгүү милдеттерин өз алдынча аныктоо, өз алдынча билим берүү менен алектенүү, квалификацияны жогорулатууну баамдап пландаштыруу. Калыптануучу компетенциялар: ЖК5. Командада иштей билүү, кесиптештер, жетекчилик, кардарлар менен натыйжалуу баарлаша билүү. ЖК9. Кесиптик жана жеке өнүгүү маселелерин өз алдынча аныктоо, өз алдынча билим алуу менен алектенүү, квалификацияны жогорулатууну баамдап пландаштыруу. Билүү: жарандык позицияны калыптандыруу үчүн дүйнөлүк жана орусиялык тарыхый жана саяси процесстеринин негизги мыйзам ченемдүүлүктөрү жана багыттары. Аткара билүү: саясий процесстерди анализдөө жана божомолдоо. Ээ болуу: экономикалык тенденцияларга ылайык бийлик органдарында, жергиликтүү өзүн-өзү башкаруу органдарында башкаруу процесстерин уюштурууда катышууга жөндөмдүүлүккө ээ болуу.		
Б.1.Б.2.Э.1.	Жашыл көндүмдөрдү өнүктүрүү	2	Дисциплинанын максаты: "Жашыл көндүмдөрдү өнүктүрүү" дисциплинасы туруктуу өнүгүү принциптерине негизделген жашоого жана ишке болгон жоопкерчиликтүү мамилени калыптандырууга багытталган. Ал экологиялык сабаттуулукту, ресурстарды үнөмдөө көндүмдөрүн, кайра иштетүү маданиятын жана экологиялык таза технологияларды колдонуу жөндөмдөрүн өнүктүрүүгө арналат. Дисциплинанын милдеттери: • Студенттерде экологиялык аң-сезимди жана жоопкерчиликти калыптандыруу. • Туруктуу өнүгүүнүн негизги принциптерин түшүндүрүү. • Жашыл көндүмдөрдү (ресурстарды үнөмдөө, кайра иштетүү, экологиялык таза практикаларды колдонуу ж.б.) практикада колдонууга үйрөтүү. • Жумуш ордунда жана күнүмдүк жашоодо экологиялык коопсуз жана туруктуу жүрүм-турум моделдерин өнүктүрүү. Пререквизиттери: Окутуу үчүн негизги база болуп орто кесиптик билим берүү программасынын дисциплиналарын, биринчи кезекте - «Социалдык иш кесибине киришүү», «Социалдык иштин тарыхы жана теориясы», «Пенсиялык камсыздоо тутуму», «Социалдык коргоо жана социалдык	Жалпы эмгек сыйымдуулугу 2 кредит, анын ичинде 28 практикалык саат, 32 саат ӨАИ	Долбоорлор боюнча усулдук материалдар. Бул дисциплина боюнча материалдарды камтыган электрондук Окуу китептери жана журналдар жеткиликтүү.

		камсыздоо органдарынын тутуму» жана башка курсун окуп үйрөнүү жүрүшүндө калыптанган билимдер, билгичтиктер, көндүмдөр, ишмердүүлүк ыкмалары жана көрсөтмөлөр саналат. Курстун кыскача мазмуну: Бул курс жашыл көндүмдөрдү түшүнүүгө жана аларды реалдуу жашоодо колдонууга мүмкүндүк берет. Курста туруктуу өнүгүү максаттары, көмүр кычкыл газынын изин кыскартуу, керектөөнүн маданияты, экологиялык дизайн, кайра иштетүү жана ишканалардагы жашыл стандарттар сыяктуу темалар камтылат. Постреквизиттери: «Социалдык конфликтология», «Калкты иш менен камсыз кылуу жана аны жөнгө салуу», «Социалдык иштеги психологиялык аспектилер», «Билим берүү уюмдарындагы социалдык иштин тажрыйбасы», «Социалдык иштин методикасы и технологиясы» ж.б. Калыптануучу компетенциялар: ЖК3. Кесиптик милдеттерди натыйжалуу аткаруу, кесиптик жана жеке өсүп-өнүгүү үчүн керек болгон маалыматты издөө, чечмелөө жана колдонуу. ЖК7. Өзүнүн жеке жана кесиптик өсүп-өнүгүүсүн башкаруу, кесиптик ишмердүүлүктөгү эмгек шарттарынын жана технологиянын өзгөрүшүнө ылайыкташуу. Билүү • Жашыл көндүмдөрдүн негизги түшүнүктөрүн жана принциптерин. • Туруктуу өнүгүү концепцияларын жана БУУнун максаттарын. • Ресурстарды үнөмдөө жана кайра иштетүүнүн маанисин. Аткара билүү • Экологиялык анализ жүргүзүү. • Туруктуу жана экологиялык таза иш-аракеттерди пландаштыруу. • Жашыл көндүмдөрдү кесиптик чөйрөдө натыйжалуу колдонуу. Ээ болуу • Экологиялык жоопкерчилик. • Туруктуу өнүгүүгө болгон позитивдүү мамиле. • Өзгөрүүгө жана жаңычыл экологиялык ыкмаларды кабыл		
--	--	---	--	--

			алууга даяр болуу.		
	Кесиптик ишмердүүлүктөгү МКТ	2	Дисциплинанын максаты: - максаттарга жетүү үчүн ишкердиктин милдеттери ишкананын жүргүзгөн саясатына ылайык аныкталат жана аткарылат. - керектөөчүлөрдүн суроо-талабын, анын конкреттүү муктаждыктарын канааттандыруу; Дисциплинанын милдеттери: - ишке ашырылышы ишкердин новатордук ишмердүүлүгүнүн ийгиликке жетишине таасир эткен милдеттердин комплекси; - мурда ишке ашырылган же жаңыдан гана ишке ашырыла баштаган өндүрүш же ортомчулук иш процесстеринин натыйжалуулугун жогорулатуу боюнча чаралардын комплекси. Пререквизиттери: Окутуу үчүн негизги база болуп орто кесиптик билим берүү программасынын дисциплиналарын, биринчи кезекте - «Социалдык иш кесибине киришүү», «Социалдык иштин тарыхы жана теориясы», «Пенсиялык камсыздоо тутуму», «Социалдык коргоо жана социалдык камсыздоо органдарынын тутуму» жана башка курсун окуп-үйрөнүү жүрүшүндө калыптанган билимдер, билгичтиктер, көндүмдөр, ишмердүүлүк ыкмалары жана көрсөтмөлөр саналат. Курстун кыскача мазмуну: «Кесиптик ишмердүүлүктөгү МКТ» курсу студенттерде бизнести жана ишкердикти уюштуруунун негиздери, ошондой эле анын экономикадагы ролу боюнча билимдерди жана практикалык көндүмдөрдү калыптандырат: - заманбап бизнес системасынын өзгөчөлүктөрү; - бизнес чөйрөсүндөгү түшүнүктөрдүн жана аныктамалардын системасы; - бизнестин уюштуруу-укуктук формалары; - өздүк ишти ачуу, кайра уюштуруу жана жоюу үчүн зарыл болгон иш-аракеттердин тартиби; - фирма ичиндеги ишмердүүлүктүн мазмуну жана бизнестин инфраструктурасы. Постреквизиттери: «Социалдык конфликтология», «Калкты иш менен камсыз кылуу жана аны жөнгө салуу», «Социалдык иштеги психологиялык аспектилер», «Билим берүү уюмдарындагы социалдык иштин тажрыйбасы», «Социалдык иштин методикасы и технологиясы» ж.б. Окутуунун натыйжасы (компетенттүүлүк, билим, жөндөм, көндүмдөр): Калыптануучу компетенциялар:	Жалпы эмгек сыйымдуулугу 2 кредит, анын ичинде 28 практикалык саат, 32 саат ӨАИ	Долбоорлор боюнча усулдук материалдар. Бул дисциплина боюнча материалдарды камтыган электрондук Окуу китептери жана журналдар жеткиликтүү.

			ЖК5. Командада иштей билүү, кесиптештер, жетекчилик, кардарлар менен натыйжалуу баарлаша билүү. ЖК7. Өзүнүн жеке жана кесиптик өсүп-өнүгүүсүн башкаруу, кесиптик ишмердүүлүктөгү эмгек шарттарынын жана технологиянын өзгөрүшүнө ылайыкташуу. Билүү: - бизнестин теоретикалык негиздери; - бизнестин жана ишкердиктин айырмалоочу мүнөздөмөлөрү; - ишкердиктин негизги түрлөрү жана формалары; - ар кандай уюштуруу-укуктук формадагы фирмалар жана ишканалардын иш жүргүзүү өзгөчөлүктөрү; - ишкердиктин экономикалык мазмуну: объекттери, субъекттери жана ишкердиктин максаттары; - чарба жүргүзүнүн ар түрдүү формасындагы ишканалар жана фирмаларды каттоо өзгөчөлүктөрү; - бизнес инфраструктурасынын негизги элементтери. Аткара билүү: - ишкердикти жүргүзүүнү талдоодо экономикалык мүнөздөгү көйгөйлөрдү аныктоо; - ишкердик жүргүздө негизделген чечимдерди кабыл алуу; - ишкердик субъекттеринин финансылык документтерин талдоо жана ошол субъекттин чарбалык иши жөнүндө негиздүү тыянак чыгаруу; - ишкердиктин айрым маселелери боюнча маалыматтарды системалаштыруу жана жалпылоо; - бизнес-план түзүү; - ишкердикти жүргүзүүнүн негизги принциптерин сактоо. Ээ болуу: бухгалтердик эсепке алуу саясатын жана уюмдун каржылык отчеттуулукту түзүү үчүн бухгалтердик эсептин негизги жоболорун жана стандарттарын колдонуу жөндөмдүүлүгүнө, башкаруу эсепке алуу маалыматтарынын негизинде чыгымдарды башкаруу көндүмдөрүн жана чечим кабыл алуу жөндөмдүүлүгүнө.		
Б.1.КПВ.3.1	Социалдык геронтология	2	Дисциплинанын максаты: социумда улгайган жана кары курактагы адамдарды социалдык адаптациялоого, реабилитациялоого жана активдештирүүгө практикалык көңүл буруу менен геронтосоциалдык иштин өзгөчөлүгүн өздөштүрүү. Дисциплинанын милдеттери: - илим жана дисциплина катары социалдык геронтологиянын милдеттерин, негизги багыттарын жана көйгөйлөрүн аныктоо;	Жалпы эмгек сыйымдуулугу 2 кредит, анын ичинде 28 практикалык саат, 32 саат	Долбоорлор боюнча усулдук материалдар. Бул дисциплина боюнча материалдарды

		- коомдун өнүгүшүнүн азыркы социалдык-экономикалык мезгилиндеги картаюу жана карылыктын теориялык негиздерин жана актуалдуу көйгөйлөрүн изилдөө; - эрте картаюуну алдын алуунун эффективдүү ыкмаларын иштеп чыгуу максатында адамдын картаюу процессинин биосоциалдык маңызы жөнүндө илимий маалымат берүү; - улгайган адамдын коомдогу ордун жана ордун, жеке сапаттарынын, жашоо образынын улгайган адамдын психосоциалдык абалына тийгизген ролун жана таасирин аныктоо; - картаюунун жана карылыктын терс кесепеттерин жоюу боюнча превентивдүү социалдык чараларды иштеп чыгуу үчүн улгайган курактын медициналык, психологиялык, социалдык маселелеринин спецификасын ачып берүү. Пререквизиттери: Окутуу үчүн негизги база болуп орто кесиптик билим берүү программасынын дисциплиналарын, биринчи кезекте - «Социалдык иш кесибине киришүү», «Социалдык иштин тарыхы жана теориясы», «Пенсиялык камсыздоо тутуму», «Социалдык коргоо жана социалдык камсыздоо органдарынын тутуму» жана башка курсун окуп-үйрөнүү жүрүшүндө калыптанган билимдер, билгичтиктер, көндүмдөр, ишмердүүлүк ыкмалары жана көрсөтмөлөр саналат. Курстун кыскача мазмуну: Социалдык геронтология: тарыхы, негизги категориялары жана милдеттери. Картаюуга карата психологиялык мамилелер. Демография жана калктын картаюусу. Улгайган адамдар менен социалдык иш жүргүзүү. Улгайган адамдарды социалдык жактан коргоо. Карылыкка адаптациялоо. Картаюунун физиологиясы жана патологиясы. Жогорку курактагы калкты социалдык жактан коргоонун укуктук негизи. Улгайган адамдардын мамилелеринин типологиясы. Постреквизиттери: «Социалдык конфликтология», «Калкты иш менен камсыз кылуу жана аны жөнгө салуу», «Социалдык иштеги психологиялык аспектилер», «Билим берүү уюмдарындагы социалдык иштин тажрыйбасы», «Социалдык иштин методикасы и технологиясы» ж.б. Окутуунун натыйжасы (компетенттүүлүк, билим, жөндөм, көндүмдөр): Калыптануучу компетенциялар: ЖК9. Кесиптик жана жеке өнүгүү маселелерин өз алдынча аныктоо, өз алдынча билим алуу менен алектенүү,	ӨАИ	камтыган электрондук окуу китептери жана журналдар жеткиликтүү.
--	--	---	-----	---

		квалификацияны жогорулатууну баамдап пландаштыруу. КК9. Тейленүүчү каза болгон учурда ритуалдык кызмат көрсөтүүгө көмөктөшүү. КК12. Дарыгердин дайындоосу боюнча медициналык процедураларды аткарууга көмөк көрсөтүү көндүмдөрүнө ээ болуу (дары-дармектерди, угуу аппараттарын, көз айнектерди протездик буюмдарды, процедураларды ж.б. өз убагында алуу). КК14. Мамлекеттик жана муниципалдык кызмат көрсөтүүлөрдү алуу үчүн зарыл болгон колдонуудагы мыйзамдарга ылайык пенсиялык, социалдык камсыздоо, социалдык жөлөкпулдарды, компенсацияларды жана башка социалдык төлөмдөрдү алуу үчүн документтерди тариздөөгө, ошондой эле документтерди, анын ичинде электрондук байланыш каражаттары жана интернет-ресурстар аркылуу берүүгө; даттанууларды даярдоого жана берүүгө жардам көрсөтүү. Билүү: - калктын аярлуу топторунун түрлөрү (жалгыз-бой кары-картаңдар жана эмгекке жарамсыз жарандар, пенсионерлер, үй-бүлөлөр, балдар, аз кмсыз болгон жана турмуштук оор кырдаалга кабылган башка адамдар ж. б.), аларды аныктоонун критерийлери; - улгайган жарандардын муктаждыкары жана көйгөйлөрү, алардын оор турмуштук жагдайларын минималдаштыруу жолдору; - кардардын ден соолугунун өзгөрүүлөрү жөнүндө маалымдоо эрежелери; - өмүргө коркунуч туудурган жагдайларда врачка чейинки алгачкы медициналык кызмат көрсөтүүнүн тартиби; - дары ичүү, тамызуу, тануу, ооруканага жаткыруу учурунда кардарга баруу эрежелери; - сергек жашоо образынын мүнөздөмөсү, ден соолукту чыңдоочу күнүмдүк режими; - активдүү жашоо-тиричиликтин мүнөздөмөсү; позитивдүү ой-жүгүртүү методдору. Аткара билүү: - жарандардын үйүндө, коомчулукта, ошондой эле социалдык мекемелер жана кызматтардын бөлүмдөрүндө, социалдык тейлөө мекемелеринде кесиптик функцияларды аткарууну; - социалдык ассистенттин практикалык ишмердүүлүгүндө социалдык иштин теорияларын билүүнү колдонууну;		
--	--	--	--	--

		- социалдык жардамга муктаж жарандардын топтору жөнүндө маалыматтарды издөө жана талдоо; жарандардын кирешесин эсептөө; социалдык паспортту толтурууну; - кардар менен социалдык тейлөөнүн планын түзүү жана макулдашууну; - улгайган жарандардын жашоо сапатын жакшыртууга көмөктөшүүнү; - патронаждык кызмат көрсөтүүнү; - ар түрдүү формада (дистанттык) консультативдик тейлөөнү жүргүзүүнү; - көз карандысыз жашоо үчүн жардам көрсөтүүнү; - тиешелүү документтерди тариздөө үчүн зарыл болгон маалыматтарды чогултууну; - социалдык тейлөөдө технологиянын, терапиянын, коррекциянын, профилактиканын, реабилитациянын элементтерин колдонууну. Ээ болуу: - улгайган жарандарга, майыптуулугу бар жактарга даректүү жардам көрсөтүү көндүмдөрүнө; - кардардын социалдык инфраструктура объектилерине, социалдык-маданий, эс алуу багытындагы жерлерге (анын ичинде, социалдык транспорт) жетүүсүн камсыз кылуу көндүмдөрүнө; - сатып алууларды жүргүзүү, төлөмдөрдү ар кандай жолдор (терминал, интернет, почта) төлөө, алардын эсебин жана отчеттуулугун жүргүзүү көндүмдөрүнө; - кардардын керектөөлөрүнө ылайык таза тамак-аш азыктарын, биринчи зарылдыктагы өнөр жай товарларын, санитария жана гигиена каражаттарын, кароо каражаттарын тандоодо жардам көрсөтүү ыкмалары менен; буюмдарды жууганга, химиялык тазалоого, оңдоого өткөрүү жана кабыл алуу жол-жоболорун ишке ашырууга; - туура тамак даярдоо ыкмаларына жана техникаларына, жайларды жыйноого, турак жайларды майда оңдоо иш чараларын уюштурууга, тазалоо учурунда тиричилик техникасын (чаң соргуч ж.б) колдонууга; - медперсоналды чакыруу зарылдыгын аныктоо, кардардын ден соолугунун абалы жөнүндө маалыматты так баяндоо, врачты чакырууну ишке ашыруу көндүмдөрүнө;		
--	--	--	--	--

			- врачка чейинки алгачкы жардам көрсөтүү, дары-дармектерди белгиленген график боюнча берүү, дары-дармектерди колдонууга көз салуу, тамчы тамызуу, таңууну алмаштыруу көндүмдөрүнө; - ритуалдык кызмат көрсөтүүнү уюштурууда катышуу көндүмдөрүнө; - социалдык тейлөө маселелери боюнча газеталарды, журналдарды, пособиелерди, башка агартуучу адабияттарды, социалдык жарнактарды тандап жана үн чыгарып окуп билүү көндүмдөрүнө; - каттарды жазуу жана окуу (анын ичинде керектүү кеңсе буюмдарын даярдоого) жардам көрсөтүү, социалдык кызматтарды алуучунун эсебинен почта корреспонденциясын жөнөтүү көндүмдөрүнө.		
	Адам экологиясы жана гигиенасы	2	Дисциплинанын максаты: жашоо үчүн оптималдуу шарттарды негиздөө жана иштеп чыгуу, ден соолукту сактоо жана чындоо жана оорулардын алдын алуу. Дисциплинанын милдеттери: - айлана-чөйрөнүн факторлорунун организмге тийгизген таасиринин мыйзам ченемдүүлүктөрүн изилдөө; - тобокелдик факторлорун аныктоо жана гигиеналык диагностиканы жүргүзүү; - организм үчүн айлана-чөйрөнүн факторлорунун коопсуздугу жана зыянсыздыгы боюнча ченемдерди иштеп чыгуу жана жайылтуу; - калктын ден соолугун жана айлана-чөйрөнү жакшыртуу боюнча иш-чараларды иштеп чыгуу жана жайылтуу. Пререквизиттери: Окутуу үчүн негизги база болуп орто кесиптик билим берүү программасынын дисциплиналарын, биринчи кезекте - «Социалдык иш кесибине киришүү», «Социалдык иштин тарыхы жана теориясы», «Пенсиялык камсыздоо тутуму», «Социалдык коргоо жана социалдык камсыздоо органдарынын тутуму» жана башка курсун окуп-үйрөнүү жүрүшүндө калыптанган билимдер, билгичтиктер, көндүмдөр, ишмердүүлүк ыкмалары жана көрсөтмөлөр саналат. Курстун кыскача мазмуну: Адамдын экологиясы жана гигиенасы – бул айлана-чөйрөнүн адамга тийгизген таасирин бардык көрүнүштөрүн изилдеген окуу дисциплинасы. Гигиена – айлана-чөйрө жана өндүрүштүк шмердүүлүк	Жалпы эмгек сыйымдуулугу 2 кредит, анын ичинде 28 практикалык саат, 32 саат ӨАИ	Долбоорлор боюнча усулдук материалдар. Бул дисциплина боюнча материалдарды камтыган электрондук окуу китептери жана журналдар жеткиликтүү.

		факторлорунун адамдын ден соолугуна, иш жөндөмдүүлүгүнө, өмүрүнүн узактыгына тийгизген таасирин изилдейт жана адамдын жашоо жана эмгек шарттарын жакшыртууга багытталган иш чараларды иштеп чыгат. Экологиянын негиздери – адам организмнин айлана-чөйрө менен өз ара аракеттенүүсүнүн жалпы мыйзам ченемдүүлүктөрү жөнүндөгү билимдер системасы. «Адамдын экологиясы жана гигиенасы» дисциплинасы биология, генетика, анатомия, химия боюнча базалык билимдерге негизделет, патологиянын негиздери боюнча билимдерди калыптандырат жана негизги ишмердүүлүк түрлөрүндө кесиптик компетенцияларды калыптандыруу үчүн негиз болот. Постреквизиттери: «Социалдык конфликтология», «Калкты иш менен камсыз кылуу жана аны жөнгө салуу», «Социалдык иштеги психологиялык аспектилер», «Билим берүү уюмдарындагы социалдык иштин тажрыйбасы», «Социалдык иштин методикасы и технологиясы» ж.б. Окутуунун натыйжасы(компетенттүүлүк, билим, жөндөм, көндүмдөр): Калыптануучу компетенциялар: ЖК2. Проблемаларды чечүү, стандарттуу жана стандарттуу эмес кырдаалдарда чечимдерди кабыл алуу, демилге жана жоопкерчиликти көрсөтүү. ЖК7. Өзүнүн жеке жана кесиптик өсүп-өнүгүүсүн башкаруу, кесиптик ишмердүүлүктөгү эмгек шарттарынын жана технологиянын өзгөрүшүнө ылайыкташуу. КК5. Баланын жашын, оорусун жана абалынын оордугун эске алуу менен рационалдуу тамактануу уюштурууга катышуу; КК10. Жеке адамдарга жана үй-бүлөлөргө алардын жеке жана социалдык көйгөйлөрүн чечүүдө жардам берүүгө көмөктөшө билүү; кардардын позитивдүү ой жүгүртүүсүн калыптандырууга, активдүү жашоо образын колдоого багытталган социалдык пайдалуу иш-чараларга жана сүйлөшүүлөргө тартуу аркылуу балдардын арасында тарбия иштерин жүргүзүүгө, психологиялык жардам алууга жана адис-психологдон консультация уюштурууга көмөктөшүүгө жөндөмдүү. Билүү: - айлана-чөйрөнүн азыркы абалын жана глобалдуу экологиялык көйгөйлөрдү; - адамдын ден соолугуна таасир этүүчү айлана-чөйрөнүн факторлорун;		
--	--	--	--	--

			- негизги гигиеналык жоболорду; - сергек жашоо образын уюштуруунун гигиеналык принциптерин; - калкты гигиеналык жактан тарбиялоонун методдору, формалары жана каражаттары. Аткара билүү: - айлана-чөйрөнүн факторлоруна санитардык-гигиеналык баа берүү; - калктын ден соолугун чыңдоо, ооруларды алдын алуу боюнча санитардык-гигиеналык иш чараларды жүргүзүү. Ээ болуу: - калкты гигиеналык жактан окутуу жана тарбиялоо жөндөмдүүлүгүнө.		
Б.1.КПВ.3.2.	Жаштар менен социалдык иш	2	Дисциплинанын максаты: - жаштарды социалдык жактан тейлөө системасын түзүү адамды социалдык-психологиялык коштоонун мамлекеттик-коомдук ажырагыс системасы катары жашы жете электердин жана жаштардын асоциалдык жүрүм-турумунун өнүгүшүн шарттаган факторлорду аныктоо; - турмуштук оор кырдаалда калган жашы жете электерге жана жаштарга шашылыш жардам көрсөтүү кардарлардын өз алдынчалыгын, алардын өз жашоосун контролдоо жөндөмдүүлүгүн жогорулатуу жана келип чыккан көйгөйлөрдү кыйла натыйжалуу чечүү адам дене-боюнун мертинүүсүнө, жандүйнөсүнүн бузулушуна же турмуштук кризиске карабастан, кардарда социалдык кызматкердин жардамына муктаждык болбой калганда, ушундай натыйжага жетишүүнүн тегерегиндеги адамдар тарабынан өзүн-өзү сыйлоо сезимин жана өзүн сыйлоону сактап кала турган шарттарды түзүү. - социалдык-демографиялык топ катары жаштардын өзгөчөлүктөрүнө карата социалдык саясаттын милдеттеринин спецификациясы (атайын мыйзамдарды, программаларды иштеп чыгуу); - өнөр жай жана айыл чарба өндүрүшү, кызмат көрсөтүү чөйрөсү, иш менен камсыз кылуу жана ишкердик иш, саламаттык сактоо тармактарындагы жаштардын өзгөчө кызыкчылыктарын эсепке алуу; - иш менен камсыз кылуу, билим берүү, жаштардын ден соолугу, укук бузуулардын алдын алуу, жаш үй-бүлөнү колдоо жаатында комплекстүү программаларды иштеп чыгуу; - тобокелдик топторун конкреттүү талдоо, колдоого муктаж болгондорду аныктоо жана үй-бүлө, жаштар топтору, индивиддер	Жалпы эмгек сыйымдуулугу 2 кредит, анын ичинде 28 практикалык саат, 32 саат ӨАИ	Долбоорлор боюнча усулдук материалдар. Бул дисциплина боюнча материалдарды камтыган электрондук окуу китептери жана журналдар жеткиликтүү.

		деңгээлинде жекече жардам көрсөтүү. Пререквизиттери: Окутуу үчүн негизги база болуп орто кесиптик билим берүү программасынын дисциплиналарын, биринчи кезекте - «Социалдык иш кесибине киришүү», «Социалдык иштин тарыхы жана теориясы», «Пенсиялык камсыздоо тутуму», «Социалдык коргоо жана социалдык камсыздоо органдарынын тутуму» жана башка курсун окуп-үйрөнүү жүрүшүндө калыптанган билимдер, билгичтиктер, көндүмдөр, ишмердүүлүк ыкмалары жана көрсөтмөлөр саналат. Курстун кыскача мазмуну: «Социализация» түшүнүгүнүн пайда болушу жана анын «тарбия» түшүнүгүн ордун алмаштыруусу коомдук институттар тарабынан жетилүү процесстерин тоталдык контролдоонун мүмкүн эместигин моюнга алууга тиешелүү коомдогу масштабдуу өзгөрүүлөрдү күбөлөндүрөт. Илимде психоаналитикалык, гуманисттик салттарга, диспозициялык, когнитивдик теорияларга, бихевиоризмге, феноменологияга, структуралык функционализмге, символикалык интеракционизмге негизделген социалдаштыруунун ар кандай түшүнүктөрү калыптанган. Дисциплиналар аралык изилдөө практикасында социалдашуу инсандын өзүн-өзү ачыкка чыгаруу, аны социалдык чөйрөгө адаптациялоо, белгилүү бир калыптардын топтомун өздөштүрүү, инсанды берилген прототипке куруу катары каралат. Социалдашуу механизмдери ар кандай маданияттарда ар башкача, бирок алар үчүн жалпы нерсе-муктаждыктар, кызыкчылыктар, баалуулуктар, мотивациялар, мамилелер, ченемдер менен иш алып барган таасирлер тутумун куруу. Илимде анын мезгилдешүүсүнүн негиздерин ар кандай жолдор менен аныктаган социалдашуу этаптарынын бир катар түшүнүктөрү бар. Жалпы нерсе-бул физикалык жана социалдык жаштын ортосундагы айырмачылыкты көрсөтүү. Социалдаштыруу процесстерин коррекциялоо милдеттеринин спецификациясы жаш муундарды "бойго жеткен" коомго интеграциялоонун ар кандай формаларын жүзөгө ашыруучу уюмдардын өз ара аракеттенүүсүндө ар кандай деңгээлдерде жүзөгө ашырылуучу жаштар менен социалдык иштин системасын түзүү зарылчылыгына алып келет. Постреквизиттери: «Социалдык конфликтология», «Калкты иш менен камсыз кылуу жана аны жөнгө салуу», «Социалдык иштеги психологиялык аспектилер», «Билим берүү уюмдарындагы социалдык иштин тажрыйбасы», «Социалдык иштин методикасы и технологиясы» ж.б.		
--	--	--	--	--

		Окутуунун натыйжасы (компетенттүүлүк, билим, жөндөм, көндүмдөр): Калыптануучу компетенциялар: ЖК5. Командада иштей билүү, кесиптештер, жетекчилик, кардарлар менен натыйжалуу баарлаша билүү. ЖК7. Өзүнүн жеке жана кесиптик өсүп-өнүгүүсүн башкаруу, кесиптик ишмердүүлүктөгү эмгек шарттарынын жана технологиянын өзгөрүшүнө ылайыкташуу. КК1. Коомдун аярлуу катмарындагы адамдарды жана жарандардын топторун аныктоо, социалдык жактан тейлөө маселелери боюнча жарандарды (социалдык жактан корголбогон үй-бүлөлөрдү, тобокел тобундагы балдарды ж. б. турмуштук оор кырдаалга кабылган жарандарды) алгачкы кабыл алууну уюштуруу жана жүзөгө ашыруу жана алардын көйгөйлөрүн чечүүгө көмөк көрсөтүү. КК4. Көрсөтүлүүчү кызматтардын жыйынтыктарына мониторинг жана баяндама жүргүзүүгө, анын ичинде жекече кароого мониторинг жүргүзүүгө көмөк көрсөтүү, социалдык кызматтардын кардарларынын өзүн-өзү аныктоосун жана көз карандысыздыгын өнүктүрүүгө көмөктөшүү. Билүү: - жаштар менен социалдык иштин теориялык негиздерин; - ченемдик-укуктук документтер жөнүндө; - курстун алкагындагы негизги түшүнүктөр жана терминдерди; - жаштардын социалдык жыргалчылыгын, физикалык, психикалык жана социалдык ден соолугун камсыз кылуунун негизги теорияларын жана технологияларын. Аткара билүү: - жаштардын социалдык-маданий потенциалын жыргалчылыкты камсыз кылуу көйгөйлөрүн чечүү үчүн колдонуу; - жаштардын руханий потенциалын калыптандырууга көмөктөшүү; - Жаштар менен социалдык иш дө теориялык билимдерди практикалык иш-аракеттерде колдонуу; - жаштардын проблемалары боюнча ченемдик-укуктук документтерди, статистикалык, маалыматтык жана аналитикалык материалдарды талдоо. Ээ болуу: - жаштар менен психосоциалдык, структуралык жана компетенттүү багытталган иш жүргүзүнү уюштуруунун заманбап технологияларын колдонуу көндүмдөрүнө;	
--	--	---	--

			- эл алдында чыгып сүйлөө, жаштардын проблемалары боюнча презентацияларды даярдоо көндүмдөрү.		
	Ишкердиктин негиздери	3	Дисциплинанын максаты: - белгилүү бир мезгил ичинде тигил же бул ишке жумшалган капиталдан, финансылык, ресурстук жана материалдык каражаттардан пайда алуу; - керектөөчүлөрдүн суроо-талабын, анын конкреттүү муктаждыктарын канааттандыруу; - максаттарга жетүү үчүн ишкердиктин милдеттери ишкананын жүргүзгөн саясатына ылайык аныкталат жана аткарылат. Дисциплинанын милдеттери: - ишке ашырылышы ишкердин новатордук ишмердүүлүгүнүн ийгиликке жетишине таасир эткен милдеттердин комплекси; - мурда ишке ашырылган же жаңыдан гана ишке ашырыла баштаган өндүрүш же ортомчулук иш процесстеринин натыйжалуулугун жогорулатуу боюнча чаралардын комплекси. Пререквизиттери: Окутуу үчүн негизги база болуп орто кесиптик билим берүү программасынын дисциплиналарын, биринчи кезекте - «Социалдык иш кесибине киришүү», «Социалдык иштин тарыхы жана теориясы», «Пенсиялык камсыздоо тутуму», «Социалдык коргоо жана социалдык камсыздоо органдарынын тутуму» жана башка курсун окуп-үйрөнүү жүрүшүндө калыптанган билимдер, билгичтиктер, көндүмдөр, ишмердүүлүк ыкмалары жана көрсөтмөлөр саналат. Курстун кыскача мазмуну: «Ишкердиктин негиздери» курсу студенттерде бизнести жана ишкердикти уюштуруунун негиздери, ошондой эле анын экономикадагы ролу боюнча билимди жана практикалык көндүмдөрдү калыптандырат. - азыркы бизнес системасынын өзгөчөлүктөрү; - бизнес чөйрөсүндөгү түшүнүктөрдүн жана аныктамалардын системасы; - бизнестин уюштуруу-укуктук формалары; - өздүк ишти ачуу, кайра уюштуруу жана жоюу үчүн зарыл болгон иш-аракеттердин тартиби; - фирма ичиндеги ишмердүүлүктүн мазмуну жана бизнестин инфраструктурасы. Постреквизиттери: «Социалдык конфликтология», «Калкты иш менен камсыз кылуу жана аны жөнгө салуу», «Социалдык иштеги психологиялык аспектилер», «Билим берүү уюмдарындагы социалдык иштин тажрыйбасы», «Социалдык иштин методикасы и технологиясы» ж.б.	Жалпы эмгек сыйымдуулугу 2 кредит, анын ичинде 28 практикалык саат, 32 саат ӨАИ	Долбоорлор боюнча усулдук материалдар. Бул дисциплина боюнча материалдарды камтыган электрондук окуу китептери жана журналдар жеткиликтүү.

		Окутуунун натыйжасы(компетенттүүлүк, билим, жөндөм, көндүмдөр): Калыптануучу компетенциялар: ЖК5. Командада иштей билүү, кесиптештер, жетекчилик, кардарлар менен натыйжалуу баарлаша билүү. ЖК7. Өзүнүн жеке жана кесиптик өсүп-өнүгүүсүн башкаруу, кесиптик ишмердүүлүктөгү эмгек шарттарынын жана технологиянын өзгөрүшүнө ылайыкташуу. КК3. Пландоого, уюштурууга жана түздөн-түз социалдык кызматтарды көрсөтүүгө катышуу. КК4. Көрсөтүлүүчү кызматтардын жыйынтыктарына мониторинг жана баяндама жүргүзүүгө, анын ичинде жекече кароого мониторинг жүргүзүүгө көмөк көрсөтүү, социалдык кызматтардын кардарларынын өзүн-өзү аныктоосун жана көз карандысыздыгын өнүктүрүүгө көмөктөшүү. Билүү: - бизнестин теоретикалык негиздери; - бизнестин жана ишкердиктин айырмалоочу мүнөздөмөлөрү; - ишкердиктин негизги түрлөрү жана формалары; -ар кандай уюштуруу-укуктук формадагы фирмалар жана ишканалардын иш жүргүзүү өзгөчөлүктөрү; - ишкердиктин экономикалык мазмуну: объекттери, субъекттери жана ишкердиктин максаттары; -чарба жүргүзүнүн ар түрдүү формасындагы ишканалар жана фирмаларды каттоо өзгөчөлүктөрү; -бизнес инфраструктурасынын негизги элементтери. Аткара билүү: -ишкердик жүргүзүүнү талдоодо экономикалык мүнөздөгү көйгөйлөрдү аныктоо; -ишкердик жүргүзүдө негизделген чечимдерди кабыл алуу; - ишкердик субъекттеринин финансылык документтерин талдоо жана ошол субъекттин чарбалык иши жөнүндө негиздүү тыянак чыгаруу; -ишкердиктин айрым маселелери боюнча маалыматтарды системалаштыруу жана жалпылоо; - бизнес-план түзүү; - ишкердикти жүргүзүүнүн негизги принциптерин сактоо. Ээ болуу: бухгалтердик эсепке алуу саясатын жана уюмдун каржылык отчеттуулукту түзүү үчүн бухгалтердик эсептин негизги жоболорун жана стандарттарын колдонуу жөндөмдүүлүгүнө,		
--	--	--	--	--

			башкаруу эсепке алуу маалыматтарынын негизинде чыгымдарды башкаруу көндүмдөрүн жана чечим кабыл алуу жөндөмдүүлүгүнө.		
--	--	--	---	--	--

Социалдык иш ПЦКсынын төрагасы

Сатымкулова Н.Н.